

kunne betragte dem paa anden Maade. Derimod, som alvorligt have prøvet dem, have seet dem fra et andet Standpunkt, fra det Standpunkt, som vi staae paa, hvor Hæren, som allerede sagt, paa eengang maa være Folk og Krigsmænd, de have i dem seet Stiftelser, som bære en stor Kræftskade, en stor Brand inden i deres Midte, som unddrager Manden fra sit Kjøreste, som tvinger ham til at leve om Natten i Casernen, medens hans Kone og Børn leve i et fjernt liggende Huus. Saa-
dant har jeg seet det, og just den fuldstændige Undersøgelse, jeg har anstillet over 3 a 4 forskellige Stiftelser af denne Art, har bragt mig til den Overtydning, at de som Regel ikke paa nogen Mande passe til vore Forhold, og at det vilde være den stetteste Gave, vi vilde skænke vor Hær, om vi vilde indrette dem en saadan Bolig. Om det senere skulde vise sig, at der fandtes et ringere Antal af Mænd, som virkelig intet Tilflugtssted havde, saa vil der heller ikke blive nogen Banskælighed for at sørge særligt for dem, selv om dertil skulde bruges de 4000 Rbd. om Aaret, som det ærede Medlem har troet at begjære forgjæves; for jeg troer at turde sige ham paa Forsamlingens Begjære, at det er ikke disse 4,000 Rbd., han begjærer forgjæves, men det er Anerkjendelsen af hans Idees Sandhed (Sa!). Det er den vi ikke anerkjende, og, førend vi anerkjende den, troer jeg knap vi betroe ham 100 Rbd. til at experimentere med, end sige 4,000 Rbd.

Sagb: Jeg skal bestrebe mig for at undgaae at føre Discussionen ind paa et Gebeet, hvorpaa jeg mærker, man er noget kilden; men jeg kan naturligtvis ikke undlade at imødegaae den sidste ærede Taler, endstjøndt jeg iforveien vil erklære, at jeg langtfra vil modsigge Alt, hvad han nylig udtalte; thi jeg har saa megen Agtelse for hans Verdenskundskab og Indsigter i forskellige Retninger, at jeg virkelig aldrig kan høre ham, uden at der altid er Noget i hans Tale, som jeg gjerne vil indrømme. Men, naar han udtaler sig specielt om disse Forhold i Armeen, da maa jeg oprigtigt tilstaae, at, hvor stor Hviagtelse jeg har for hans Mening og Autoritet i Almindelighed, saa troer jeg dog, at der i dette Tilfælde kan stilles fuldkommen lige saa store og vægtige Autoriteter overfor ham

af en modsat Mening. Jeg har med Dyrksomhed hørt hans i flere Retninger interessante Foredrag, og jeg har hørt mange sande Bemærkninger; men med Hensyn til den egentlige Gjenstand for vor Debat, det, som jeg fordrede Beviser for, da har jeg hidtil kun hørt Paaastande, men ikke Beviser. Der blev talt — og den ærede Rigsdagsmand behagede at tale med en vis Ironie — om min lange Erfaring i disse Sager. Jeg troer nu, at „lang Erfaring“ og „kort Erfaring“ ere meget elastiske Begreber; — jeg troer, at, naar vi tale om den danske Armee i Felten, da kunne selv meget gamle Mennesker kun have 2 Aars Erfaring, eftersom vi kun have høvt Krig i 2 Aar, og accurat saa lang er ogsaa min Erfaring. Jeg indrømmer, at der kunde gives Folk saa gamle, at de kunne have Erfaringer fra den Tid, som ligger 40 Aar tilbage, men saa troer jeg ogsaa, at der er groet Moos paa disse Erfaringer, og at de ligesom alle andre moosbegroede Minder mere have historisk Interesse end praktisk Værd. Jeg troer derfor, at Erfaringens Værd hverken afhænger af dens Længde eller Bredde, men derimod af dens Friskhed og Sandhed, og jeg tillader mig at troe, at min Erfaring om Forholdene i Armeen er fuldt saa frisk, som den høitærede Talers; thi, om han end ogsaa for nogen Tid siden har staaet i en langt højere, langt vigtigere og mere overordnet Stilling i sit Forhold til Armeen, saa har netop denne hans overordnede Stilling ført med sig, at han var affkaaren fra den umiddelbare Sagtagelse af hvad der bevægede sig i Gemytterne og hvad der tilbrog sig i de underordnede Forhold; medens paa den anden Side netop min underordnede Stilling førte med sig, at jeg ikke kunde være fremmed for disse Forhold, hvori jeg selv levede, eller være fremmed for Detaillen af de Begivenheder, som tilbrog sig i min umiddelbare Nærhed og udøvede deres Indflydelse paa mig som paa den store Masse. Dette er Alt, hvad jeg har at bemærke om den lille og store Erfaring. Naar dernæst den høitærede Taler henpegede paa, at det var med hans Bemyndigelse, at jeg commanderede det omhandlede Corps, da forholder dette sig fuldkommen rigtigt, det vil sige, jeg